

lady

הציור האקדמי באמריקה שונא אותי! אומרים לי 'תביא את המודל לסטודיו, ותצייר אותה'. אבל זה ארכאי בעיניי. כל הציירים האקדמיים מציירים אותו דבר. מה מעניין היום לצייר לימונים

הוא מעסיק 15 אסיסטנטים, מיוצג על ידי 25 גלריות בעולם, ושמו מקושר לאמנים בולטים כמו אלטון ג'ון, וופי גולדברג וג'ון בון ג'ובי, שהזמינו ממנו ציורי פורטרט. אבל למרות זאת, הוא עדיין נאלץ להתמודד עם חשדנות וביקורת על אסתטיקה מוגזמת. בראיון ל"ליידי גלובס" תוקף האמן יגאל עוזרי את הקולגות ועונה למבקרי: "ההיפר-ריאליזם היום לא בורח מהמהפכה הדיגיטלית. זה מטומטם להגיד 'מה, אתה מצייר מצילום? זו לא חוכמה'. זו כן חוכמה!"

דבי לוזיה :: צילום: אריק סולטן

"כשעבודות שלי מוצגות בירידי אמנות בעולם, מאות אנשים עומדים בתור כדי לראות אותן"

לא מבין את החשדנות

בעוד שהאמריקאים אימצו בחום את עוזרי, בארץ עדיין מתייחסים אליו כחשדנות, אולי בעקבות המטמורפוזה שחלה ביצירתו. קשה לרכים לקבל את העובדה שהוא הצליח להגיע לרמת ציור כה גבוהה. הוא סיפר שעמד נדהם אל מול ציור מפורסם של ולסקו במוזיאון הפראדו במדריד, והבין שהוא לא יכול לקרוא לעצמו צייר, כי הוא לא יודע לצייר פורטרט. בציור הפיגורטיבי שלו, בתחילת המילניום, היו דמויות בלי ראש וציורים של חלונות ויונים. ובאמת הכי קל לא להאמין, מה גם שיש היום טכניקה פשוטה מאוד לבלף, באמצעות הרפסת הצילום ישירות על הבר (ו'יקלה), וציור על גבי הצילום. "אני יודע שהרבה אמנים מציירים על ו'יקלה והאמת, לא אכפת לי, העיקר התוצאה". האמת שגם לי לא אכפת, בתנאי שהאמן מצהיר על כך והמחיר בהתאם, כי ציור על הרפס, למרות שגם עבורו נדרשת מיומנות, אינה דומה לציור על בד לבן. בכל אופן, עוזרי השקיע מאמצים רבים במהלך הראיון כדי לשכנע אותי שהוא אינו מצייר על הצילום עצמו.

"אני לימדתי את עצמי! קודם כל, תמיד רשמתי. אותו קו מאפיין אותי מאז ועד היום. אבל אני לימדתי את עצמי על ידי העתקה של כל מיני ציורים קלאסיים שיש אצלי בבית. בואי ואשאל אותך שאלה קשה: למה החשדנות שקיימת כלפי לא קיימת כלפי אביגדור אריכא, שהיה בהתחלה צייר מופשט ונהיה ריאליסטי? אני לא מבין את החשדנות שיש כאן. זאת חברה שקשה למצוא בה פרגון, הכול קשה כאן.

"אני כל הזמן שומע השוואות מחברים אמנים בארץ, שאומרים לי 'תראה איפה אתה ואיפה אנחנו, אין לנו כסף לגמור את החודש'. הם רק לא מבינים שזאת עבודה קשה. שאני לוקח אסיסטנטים מבית הספר הכי גבוה לציור פיגורטיבי, ומלמד אותם לעבוד עם מכחול קטן. אנחנו עובדים על כמה עבודות במקביל, ואז במקום לעבוד לבד שמונה חודשים על ציור, אנחנו גומרים אותו בחודש, ובמקביל עובדים על עוד עבודות, וכך, במכה אחת, אנחנו גומרים 20 עבודות. אנחנו עושים בחודש מה שאחרים עושים בשנתיים.

"תמיד אומרים שאני לא רק אמן, אלא גם ביזנסמן ואיש תקשורת. אני קומוניקטיבי ואני מברגן לאנשים. אמא שלי מתה בגיל 60, וממנה לקחתי את התובנה שאם תוכל לאהוב אחרים כמו שאתה אוהב את עצמך, לתת לאחרים את מה שאתה נותן לעצמך - תצליח בחיים"

ולראות אנשים צעירים מתפעלים מהעבודה שלי. את יודעת שכשעבודות שלי מוצגות ברידי אמנות בעולם מאות אנשים עומדים בתור כדי לראות אותן? הסיבה היא שאני מחזיר את האינטימיות שנעלמה מהאמנות. כל האמנים מדברים על פוליטיקה, על רעש, על סקס. העבודה שלי היא רומנטית פשוטה. אני לא מפתח לצייר יופי".

יגידו המבקרים, שזאת בדיוק הבעיה. האמנות העכשווית השלטת כיום אמנם לא נהירה ולא מובנת לרוב האנשים, שעדיין מזהים אמנות עם יופי, אבל זה בגלל שהיא עמוקה יותר ומבוססת על רעיונות שדורשים תיווך והנגשה. והנה מגיע עוזרי, ומציג נשים יפות בציור ברמה גבוהה שמעורר התפעלות, גם בגלל שקשה להאמין שזה לא צילום, ומתפלא למה אנשים עומדים בתור כדי לראות את היצירות שלו. אנשים פשוט התגעגעו ליופי. "אז מה רע בזה?", הוא שואל אותי.

זה לא חדשני. והמבקרים יגידו שזה לא חוכמה לעשות יפה, כמו שאמר רפי לביא. "העבודות של רפי לביא הן הכי דקורטיביות שיש. היום זה נראה כמו שטיח בשוק הכרמל. פעם הוא תקף אותי, ואמר שאני בסך הכול אמן מסחרי מצוין שמוכר ציורים. אז עניתי על זה שההבדל ביני לבינו זה שהוא מוכר ב-3,000 דולר ואני מוכר ב-100 אלף דולר, אבל שנינו מסחריים באותה מידה".

הוא כמו זיקית! בגלל זה אני אוהב אותו. אי אפשר לקטלג אותו", אומר לי פרופ' וויין יאקס מקולורדו על האמן יגאל עוזרי. יאקס, מומחה בעל שם עולמי למומים בכלי דם, מחזיק בבעלותו כ-200 ציורים של האמן ("כבר הפסקתי לספור"), ועוד ירו נטויה. בפתיחת התערוכה החדשה של עוזרי, בגלריה זימאק בתל אביב, הוא רכש עוד שתי עבודות חדשות. "הוא אובססיבי", אומר עלי עוזרי. "יש לו ציורים מכל השלבים של היצירה שלי, מאז שהייתי סטודנט". יאקס הוא חלומו של כל אמן. אספן עומק בעל תשוקה בלתי נלאית, שכסף אינו מהווה עבורו מעצור. וצריך לא מעט כסף כדי לרכוש היום יצירות של יגאל עוזרי.

עוזרי, 59, עזב את הארץ בשנת 1991 כאמן צעיר ומבטיח, אך עני. למרות שלא למד אמנות בצורה מסודרת, הוא היה מעורה בסצנה של שנות ה-80, והציג במסגרת קבוצת ממד וקבוצת רגע. הוא צייר בסגנון האופייני לדורו – בעיקר מופשט, קצת ריאליזם סכמטי, אבל ממש לא בלט ביכולות הציור שלו. במשך 12 שנה בניו יורק נאבק בעוני גדול, ונעזר בחברים. המהפך חל ב-2002, כשעבר לסטודיו גדול בעזרתו של חבר, והחל לצייר ציורים ריאליסטיים. היום הוא מעסיק 15 אסיסטנטים, מיוצג על ידי 25 גלריות ברחבי העולם, ושמו מקושר עם מפורסמים כמו אלטון ג'ון, וופי גולדברג וג'ון בון ג'ובי, שהזמינו ממנו ציורי פורטרט.

עוזר מוכר כיום כאמן פוסט-ריאליסטי, מונח המתייחס לציורים בעלי חזות צילומית. זהו ז'אנר אמנותי שנוגד לפני כ-50 שנה בארה"ב, במקביל לפופ ארט, ואולי כתגובת נגד למופשט האימפרסיוניסטי – סגנון שהיה מבוסס על רגש וספונטניות. מי שהגדיר את הז'אנר החדש היה הגלריסט הניו יורקי לואיס מייול. ב-1969 הוא הציג תערוכה קטנה של אמנים ריאליסטים המציירים מתוך צילומים, כינה אותם פוסט-ריאליסטים, ומאז דבק בהם השם. מייול נשאר עד היום המיסיונר הגדול ביותר של הז'אנר. הגלריה שלו הפכה לחוד החנית של פוסט-ריאליזם, והוא אף פרסם ארבעה ספרים עבי כרס, שהאחרון שבהם, 'פוסט-ריאליזם בעידן הדיגיטלי', מכיל עבודות של כ-50 אמנים בולטים. ציור של עוזרי מעטר את כריכת הספר.

אתה מחשיב את עצמך אמן מצליח?

"כן, אני חושב שאני אמן מצליח. בתחום שלי, אני הכי טוב שיש. אני אמן ישראלי-אמריקאי באמצע החיים, מוכר עבודות ב-300-500 אלף דולר, ואני חושב שזו הצלחה גדולה מבחינה מסחרית, למרות שאני לא האמן הכי מפורסם והנישה שלי קטנה מאוד בעולם האמנות. "הכוח שלי הוא לחרוד לדור הבא של האספנים,

lady

"הרבה פעמים שואלים אותי למה העבודות שלי לא יותר יקרות, אבל זה לא משנה את העובדה שאני הצייר הכי חשוב בתחום שלי. הכי חשוב!"

יצירתו: Johan Berens, דיוקן

מה נדרש היום בשביל להיות אמן מצליח, מה הביא אותך למקום שאתה נמצא בו? "זו עבודה קשה של שנים. כשהגעתי לניו יורק הייתי צריך להתחיל הכול מהתחלה. אשתי עבדה בחנות נעליים, ואני עבדתי במסעדה והכנתי המבורגרים. הבת שלי כבר נולדה, וחיינו על תקציב של 20 דולר ליום. גרנו כמעט חנם במשך שמונה שנים בחדר קטן במלון דירות שנוהל על ידי ישראלי, תמורת ציורים. והיו עוד אנשים שעזרו לי בדרך, ולא אשכח אותם לעולם. התמזל מזלי, ואנשים שהבינו את הכישרון שלי תמכו בי. כדי להצליח צריך גם מזל. דלתות נפתחות הרבה פעמים, אבל צריך לדעת לזהות מתי דלת נפתחת ולעבור בה לדלת הבאה. זה עוד מפתח להצלחה. "חוקי מזה, צריך כישרון וגם כישורים חברתיים, צריך לדעת איך לתקשר עם אנשים. תקשורת זה דבר נורא חשוב. אני למדתי בגיל צעיר שאני צריך לעשות משהו שונה ממה שראיתי סביב בארץ. אני צריך להתבלט".

בזה הוא אלוף. עוזרי הוא טיפוס כריזמטי שאי אפשר לעמוד בפניו. הוא גם מטפח פרסונה קצת אקסצנטרית. יש לו סגנון לבוש ייחודי, שמשלב אביזרי אופנה בולטים כמו משקפיים, שלייקס, נעליים וצעפיים. שיערו ארוך ומתולתל, והוא נראה קצת כמו מדען משוגע או פרופסור מפוזר. בניגוד לאמנים נחבאים אל הכלים, עוזרי אוהב את אור הזרקורים ודואג ששמו יהיה מקושר עם אנשים מפורסמים. כולם רוצים ממנו פורטרטים. "זה כל כך מרגש אותי שאנשים כלי זיקה לאמנות באים אליי. זה לא רק בגלל שאני עושה ציורים יפים. זה בגלל שהאנרגיה שלי מנצחת. אנכי, לאחרונה למדתי שאני יכול לצייר גם גברים".

אני מכריע את האויבים שלי

כשאני מנסה לזקק עם עוזרי את הייחוד שלו,

"ראה עבודות שלי והשתגע". גרהרד ריכטר

שואלים אותי למה העבודות שלי לא יותר יקרות. אבל זה לא משנה את העובדה שאני הצייר הכי חשוב בתחום שלי. הכי חשוב: חוקי מזה, אני לא רוצה לוותר על החופש שלי, וכשאתה מתחבר לגלריות הגדולות אתה הופך לעבד שלהן. אני גם אוהב למכור בעצמי. אני אוהב את כל השלבים - מהצירה ועד למכירה. אני גם מעצב את הקטלוגים שלי. בשבילי זה כל החיים".

סקירה של מחירי העבודות של עוזרי בשוק האמנות מעלה פער בין המחירים שהוא מציין לבין המחירים בתוצאות המכירות הפומביות. רוב העבודות נמכרו בבית המכירות תירוש בארץ בטווח של 8,000-12,000 דולר. יחד עם זאת היו שתי מכירות בחו"ל שעברו את ה-50 אלף דולר, למרות הערכות נמוכות בהרבה.

"את יודעת למה? כי יש אנשים שאוהבים את העבודות שלי, ומוכנים לשלם הרבה. אני לא נמכר בשום גלריה או יריד פחות מ-40 אלף דולר. אבל את יודעת למה אין הרבה עבודות במכירות פומביות? כי אנשים לא מוכרים. הם אוהבים את הציורים שלי."

"ביואו האויבים הגדולים ביותר שלי, ואני מכריע אותם. אני הופך אותם לחברים. אולי גם זה סוד ההצלחה שלי. ברגע שהאמנות שלי יוצרת עניין, גם אם מישו רוצה להרכיב לגלריסט כי הוא לא חושב שזה ציור - אני ניצחת, כי זה לא משאיר אותך אדישה".

אתה חי ועובד בארה"ב כבר שנים, אבל עדיין מגדיר את עצמך כאמן ישראלי.

"אני דור שמני בארץ. לנו יש בית בשייח ג'ראח שמוחזק על ידי הערבים, את מאמינה? אני אמן ישראלי, כי כאן נולדתי וכאן השורשים שלי. אבל מאוד כואב לי מה שקורה כאן, שאמן כמו יאיר גרבוז, שהציור שלו מתחנף לאלטיטה הישראלית, פוסל אנשים מאמינים".

האם יש הצדקה לכנות את יגאל עוזרי זיקתי, ולומר שאי אפשר לקטלג אותו? אם מתייחסים לעבודתו ב-15 השנים האחרונות ניתן לראות בעיקר יציבות גדולה בסגנון הפורטרט האליסטי, ולמרות שהוא, כביכול, מתנגד לקטלוג, הוא מרגיש נוח מאוד על כריכת הספר עם הכרס המוקדש לו'אנר. כפי הנראה, כל עוד ירכשו האספנים את עבודותיו, לא יחליף את עורו. □

"מאוד כואב לי מה שקורה כאן. שאמן כמוהו, שהציור שלו מתחנף לאלטיטה הישראלית, פוסל אנשים מאמינים". יאיר גרבוז

יצירתו: איל יצירה, תמר גבעתי, Gettyimages, ישראל

גם ורמיר עשה את זה

השאלה הראשונה שעולה מול ה'אנר הזה היא לגבי האמירה האישית של האמן בציור שהוא העתק של המציאות. שאלה נוספת היא הרלוונטיות של ה'אנר בעידן הדיגיטלי. עוזרי מתעקש שהוא לא מעתיק את המציאות, ומאפשר הצצה אל תוך תהליך העבודה שלו. "לפעמים לוקח חודשים עד שאני מתחיל את הציור עצמו. אני קודם כל לומד להכיר את המודליסטיות שלי. אני מתחבר איתו, ועם כולן יש לי סוג של קשר. התהליך מתחיל בוודיאן של שעתיים בערך, שממנו אני מוציא 'רגעים קפואים' - תמונות סטילס מתוך הסרט. את התמונות אני יכול לשנות במחשב, עד שיש לי את הפריים שממנו אכין ציור, ולפעמים הפריים הסופי הוא אחר לגמרי מהמקור. אני קורא לזה 'מחיקת צילום'."

"אני כמו במאי, כמו מנצח על תזמורת - כך אני עובד, כמו מפיק. אני עובד מצוין עם מחשב. לא יודע להדליק אותו, אבל יודע להסביר לאסיסטנט שלי מה אני רוצה. השלב הבא זה להקריין את הפריים על הבר. גם ורמיר עשה קמרה אובסקורה. זו לא פעולה שאני המצאתי. את הצילום המודפס אנחנו חותכים לחלקים, עוברים קטע קטע ומציירים לפי החלק המצולם. אני עובד עם מצלמות באיכות מדהימה, ובגלל זה יש רמת פירוט כזאת. מי הגיע לרמה כזאת של ריאליזם בגוון עור, באיכות שיער? תבדקי! גרהרד ריכטר, כמוכן, אבל את יודעת שהוא ראה עבודות שלי והשתגע? הוא קרא לי צייר מטורף."

"למה ההצלחה שלי היום גדולה? בגלל שיש לי הבנה עמוקה בציור מופשט, והציורים שלי היום הם שילוב של ריאליזם ומופשט ביחד. זה מה שמבדל ביני לבין כל שאר האמנים."

יש משהו בדבריו. הציירים הגדולים של ה'אנר מציירים את כל חלקי הציור באותה חרות, ואילו עוזרי יוצר הפרדה ברורה בין הרמות והרקע, כאשר הרקע, שלרוב גם מטושטש בצילום, הופך למעשה לחלק מופשט של הציור. הניגוד הזה מבליט את רמת החרות והדיקו של הרמות.

"צ'אק קלזו ביקש לבוא אליי לסטודיו לראות את היכולות הטכניות שלי. עניין אותו להבין מה הופך את העבודות שלי לאחרות"

על רפי לביא: "העבודות שלו הכי דקורטיביות שיש. היום זה נראה כמו שטיח בשוק הכרמל. פעם הוא תקף אותי, ואמר שאני בסך הכול אמן מסחרי מצוין שמוכר ציורים. אז ענית על זה שההבדל ביני לבינו זה שהוא מוכר ב-3,000 דולר ואני מוכר ב-100 אלף דולר, אבל שנינו מסחריים באותה מידה"

למקום או לזמן".

אתה יכול לצייר פורטרט כזה ללא צילום? "לא, כי אני לא יכול לראות מודל חי באותה רמת איכות שאני מקבל מהמצלמה שאני עובד איתה. צ'אק קלזו (אמן אמריקאי מפורסם שהיה מבין הפורטרטאיסטים הראשונים) ביקש לבוא אליי לסטודיו לראות את היכולות הטכניות שלי. הוא אחד מבעלי היכולות הטכניות הגדולות שהיו אי פעם. הוא חוקר צילום, ועניין אותו להבין מה קורה בעבודות שלי שעושה אותן אחרות".

אז אתה מתחיל מבר לבן?

"בטח, את יכולה לבוא אליי לסטודיו, לשבת שם חודש, ולראות את תהליך העבודה. אני והאסיסטנט שלי עושים את הרישום הראשוני באמצעות הקרנה של הצילום על הבר הלבן. הנקודה שאת מנסה לחתור אליה מטרידה הרבה אנשים, כאילו יש פה בלוף. אז אני מביא אותם לסטודיו, והפנטזיה שלהם שאולי זה מוקרן או אולי אני מצייר על גבי הרפס נעלמת".

"גם הוא היה בהתחלה צייר מופשט ונהיה ריאליסטי". אביגדור אריכא

"אומרים שאני עושה יותר מדי עבודות, אבל גרהרד ריכטר מוכר בחודש ביותר כסף ממה שאני עושה כל החיים. אז יש אבסורד בעולם האמנות. יש אמנים שמותר להם לעשות דברים שלאחרים אסור. אנשים תמיד שואלים אותי למה אתה מצייר, ולא רק מצלם. גם את שואלת שאלות שהן כאילו מכשילות, אבל היום יש הרבה ציירים מדהימים שמציירים ריאליזם. ההיפר-ריאליזם היום מתייחס לצילום ולמהפכה הדיגיטלית, ולא בורח מזה. יש סגנונות שונים: אחד מוחק, אחד מחסיר, אחד מכסה. זה מטושטש להגיד משפטים כמו 'מה, אתה מצייר מצילום? זה לא חוכמה'. זה כן חוכמה! זה גם לא קרה ביום אחד. זה היה תהליך ארוך."

"אני מסתכל על האסיסטנטים שלי, כולם אמנים טובים, אבל האנרגיה שלהם קפואה ולא מעניינת. כשאני מגיע עם האנרגיה שלי לציור, הכול מתעורר לחיים. אני לא מסתיר את האסיסטנטים שלי, השמות שלהם כתובים בקטלוג, אבל אני תמיד עושה את הפנים ואת השערות. זאת המוחיות שלי, וגם האמנים הקלאסיים הגדולים ביותר, אולי מלבד דירר, לא הצליחו להגיע לשיעור כמו שאני מייצר. אין לי מתחרים בציור מהסוג שלי".

מהסוג הפורטרט-ריאליסטי.

"אני ככלל לא חושב שאני צייר פורטרט ריאליסטי, אבל חייבים להכניס אותך למגירה. אין ברירה. הציורים שלי ככלל לא נראים כמו צילום. הרבה פעמים אנשים לא מבינים מה זה. יש מסתוריות לא מובנת. הציור האקרמי באמריקה שונא אותי! הם אומרים לי 'תביא את המודל כאן לסטודיו, ותצייר אותה'. אבל זה ציור ארכאי בעיניי. אין לו מקום היום, כי הוא לא מחדש שום דבר. הציירים האקרמיים של היום הם לא ברמה של המאסטרים של פעם, ואין בהם שום ייחוד. כולם מציירים אותו דבר. מה מעניין היום לצייר לימונים, תסלחי לי לימונים זה הנושא שמעניין את העולם?".

"הפורטרט זה פסגת האמנות. לוקח הרבה זמן עד שצייר יכול להוציא פורטרט שהוא שונה, שהוא מוסיף למה שכבר נעשה. לא מספיק להעתיק. בציור שלי יש רגש. זה מתחיל מהרמיות שאני בוחר, טיפוסים של העולם החדש. זה מתחיל מהפיוזיוניזם. אני מחפש פנים שיש בהן מסתורין, תחכום שלא קשור